Ч. 57. (10 732). Львів, вівторок 16. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.



ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

## Справа еміграції.

*Гамбург, 8. березня 1926.*

Хто теоретично чи практично займається проблемою загальної еміграції, або еміграційного руху в певнім напрямі, мусить постійно мати на увазі факт, що мандрівка людей в чужі краї завсіди була і тепер є природним явищем. Ця обставина вказує на елементарні причини еміграційного руху. Природною річю є, що передовсім в краях, які мають за великий приріст населення і не можуть його вижинити, повстає конечність еміграції. Це є головна і найважніша причина, під напором якої відчиняється від часу до часу вентиль і край позбувається економічно слабих елементів, не досить сильно з ним звязаних, часто на свою користь, часто на користь виізджаючих. Крім неї є багато инших причин, котрі витворюють еміграційну психозу, яка може бути переходовою або постійною.

Релігійні і політичні переслідування вже за давних часів протягом десяток літ або й століттями змушували релігійну чи національну меншість опускати рідний край. Таких прикладів знає історія багато і не місце тут їх наводити. Можнаб лише згадати про масову утечу Гугенотів, про еміграцію Ірляндців, яка ціле століття тревала або утечу російських Жидів до Америки після відомих погромів. Такі переслідування і ними викликану еміграцію можна би з точки погляду історичних періодів назвати переходовими, бо по часах релігійної чи національної нетерпимости приходили часи толеранції.

Постійну еміграцію викликує майже все економічний занепад догичної країни, або сильний приріст населення. Розуміється, що в практиці тяжко розріжнити оба роди еміграції, бо вони звичайно сплетені зі собою і спричинені як політичними, так і економічними невзгодинами.

Еміграція з Галичини тревас вже більш тридцяти літ і треватиме доти, доки край не зможе дати всім своїм жителям спромогу прожитку, що без основного політичного й економічного перестрою є неможливе.

Отсі гадки висловив я, щоби обєктивно зясувати проблему української еміграції з Галичини.

Еміграційна психоза не дасться викликати там, де нема підстави і конечности еміграції. Не дасться вона викорінити ні освідомлюванням, ні контрпропагандою. Провідники нашої суспільности мусілиб ужити зовсім инших засобів, щоб вилічити цю хоробу. Еміграційну психозу викликують безсовісні елементи в намірі легкої наживи, або в політичних цілях. Розуміється само собою, що наше суспільство не повинно допустити до того, щоби люди, котрі таким чином з найбіднїших хочуть тягнути користь, і організації, котрі не то що не є компетентні, а просто ворожі до нас, не брались розвязувати таких пекучих питань, як еміграційне, використовуючи нагоду для своїх політичних махінацій, не втручали носа не до своїх справ та щоб вовки в овечій шкірі не добиралися до вівчарні.

До ширення еміграційної психози причиняються також безпосередньо іміграційні закони північно-американських держав. Руководячись нерозумним егоїзмом, копі, які моглиб дати великим масам переселенців людяне істнування, зачиняють свої ворота перед напливом европейських емігрантів. З моральної точки погляду можна Зединеним Державам Північної Америки закинути, що їх закони нерозумні, жорстокі й односторонні, бо служать егоїстичним цілям лиш деяких політичних партій, хоч загально є відомо, якими політичними і економічними аргументами вони оправдують свої закони. Так як їх прогібіційні закони спричинюють ширення неморальности, потайного пиятства, підкупства, пачкарства, так і їх теперішні іміграційні приписи стали причиною не одного нещастя, з тою лише ріжницею, що воно торкається не Американців, а Европейців. До Куби або Мексика чейже не виїхало стільки тисяч людей, щоби там поселитися — для них всіх були ці краї останнім етапом до Зединених Держав. Не одного довели ті іміграційні закони до розпуки і зруйнували не одно родинне щастя. Не пускають жінок до чоловіків, малих дітей до родичів, а про инших вже й не згадувати. Скільки наших емігрантів валяється в чужих европейських державах, не маючи зі загально відомих причин змоги вернути домів і ожидаючи нетерпеливо щасливої хвилі, коли зможуть продертися до своєї рідні за морем. В самій Німеччині їх яких кільканадцять тисяч.

Що торкається країв Полудневої Америки, мушу зазначити, що вони під сучасну хвилю під оглядом економічно-політичним не є таким ельдорадом, яким його славлять еміграційні гієни. Ті люди, переважно є не лише злочинно безсовісні, але також малоосвічені; вони не то що не мають поняття про тамошні відносини, але звичайно не знають навіть, де лежить ними обіцяний край, і послугуються звичайно фантазією. Цим питанням повинна українська преса більше зацікавитися і подавати частіше описи таких країв, про які мріють наші переселенці, обзнайомлюючи їх з тамошніми відносинами, родом праці і заробітками, пересгерігати від необдуманих, легкодушних кроків, пятнувати всі надужиття еміграційних агентів і взагалі взяти провід еміграції в руки.

Що до засобів, яких доконче треба би ужити, щоби опанувати теперішній еміграційний хаос і повести еміграцію в користь українському суспільству, можнаб їх найти багато, тільки треба раз на все зірвати з застарілими пересудами. Майже кожний український інтелігент вяже слово **еміграція** з чимсь нечесним, неморальним і негідним того, щоб він зацікавився цею справою. Ціла українська еміграція від перших своїх початків була і є в чужих руках. На мою думку, лише опікунча українська організація, яка кругом свого ділання обняла он не лише українські землі під Польщею, але також краї, через котрі еміграцти переїздять і до котрих їдуть, може до певної міри зарадити лихові. Здається, що одиноким до цього покликаним товариством є „Товариство Опіки над українськими емігрантами" у Львові, та на жаль, про його діяльність не багато чути. В першій мірі вono моглоб усунути нездорові прояви еміграційного процесу, закладаючи по всіх містах і містечках філії й інформаційні бюра, охороняючи переселенців перед визиском і придушуючи тим самим еміграційну психозу. Далі конечним булоб ввести в життя кредитову організацію (може на кооперативній підставі), яка улегчувалаб емігрантам переїзд і давала змогу стати їм на власні ноги при евент. допомозі подібних заморських організацій. Відсутність такого кредиту і рівнобіжної з ним моральної допомоги доводять до того, що наші переселенці загибають, не маючи в заморських краях найконечнішої першої опори. З цих сумних обставин не слідує, щоб заходила конечність здержати еміграцію — що зрештою неможливе — а щоби повести її, як треба. Народи, котрі мають вже такі організації, як нпр. Німці або Жиди, не пропадають так марно навіть в напів диких заморських краях, — навпаки — доходять з часом до значного добробуту.

Моїм завданням не є наводити тут всі організаційні подробиці конечного нам опікунчого товариства чи кредитової інституції. Я уважав лише відповідним звернути увагу, яких засобів слід би ужити, щоби усунути невідрадні прояви теперішньої еміграції.

М. Богатюк.

## По „плебісциті".

### В справі шкільних рекурсів.

„Шкільний плебісцит" з березня 1925 випав для нас можливо якнайкраще. Майже цілий загал українських батьків в громадах, де до цього були законні вимоги, заявився за українською мовою навчання в народних державних школах. І здавалося, що це, принайменше формально, врятує українські народні державні школи перед їх фактичною ліквідацією.

Так не сталося. Вже сам славетний закон про мову навчання в народніх і середніх школах та ще більше відчосний виконавчий розпорядок дали таку сильну зброю в руки „прихильної" нам шкільної адміністрації, що це знівечило майже в цілости наші зусилля. Практика доказала це вповні. Від грудня мин. року зачали повітові шкільні інспектори доручувати рішення кураторії львівської шкільної округи в справі мови навчання в поодиноких школах на основі внесених батьками дітей шкільних деклярацій. Всі ті рішення з правила для нас некорисні, бо тільки дуже винятково оставляє кураторія українську мову навчання в народній державній школі, а з правила в українських громадах, де досі були публичні народні школи з українською мовою навчання, вводить двоязичність (на практиці буде в цілости польський виклад), а часто чисто польську мову навчання. Тут повітові шкільні інспектори — майже без винятку з вшехпольського табору — пішли за інструкціями, які їм надіслав відомий україножер Марцелі Прушинський, про що знаємо хоч би з його пресового процесу проти редакції „Дзєнніка Людового".

На це треба було бути приготованим і заздалегідь приготовить засоби оборони. На жаль, часто так не сталося. Плебісцитовий запал минув, вічеві кличі і зазиви давно прогомоніли, а буденна життєва дійсність вимагає свого. Оборонної акції не переводимо до кінця навіть у тих рамцях, що дає нам польський шкільний закон і його виконавчий розпорядок.

Проти рішень кураторії часто не внесено рекурсу до міністерства освіти. Наші люде на селі, одержавши рішення кураторії від повітового шкільного інспектора, забувають вчас внести рекурс і отямлюються доперва тоді, коли мине чотирнацятьдневий речінець і коли з цеї причини не можна вже внести рекурсу. Через цю каригідну байдужність несправедливі і не оперті на фактичному стані і в консеквенції на постановах шкільного закону рішення кураторії стають правосильні і на довший час українська громада одержує проти своєї волі польську народню школу, або школу двоязичну, що на практиці вийде на одно. В таких випадках треба поновить по думці § 9 виконавчого розпорядку до шкільного закону про мову навчання збірку деклярацій батьків і опікунів дітей і внести їх до шкільного інспектора до кінця цього року, а кураторія рішить про це аж в 1927 р. і найскорше у шкільному році 1927/8

Red. czas. „Diło" Pr. 114/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jako Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 53 (10728) z dnia 11. marca 1926 roku pod tytułem: 1) „Parodija i nasmich" w ustępach między słowami: a) do Prany... a słowami: ne dozwolajema, b) derżawy... aż do końca tego artykułu. 2) „Polska propaganda za kordonom" w ustępach między słowami, a) nenom... a słowami: szczo nasze, b) samobezpeky... a słowami: ... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni a to ad I. z § ... oraz uk. ad II. z § 65 a) u. k. uznał dokonaną w dniu 11. marca 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p.k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przestępstwo na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 11. marca 1926.

Hawel.

## НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.



Шпага в „Без вини винуваті") старанно опрацьовані, виктені, інтресні. Не знаю, чи п. Комаровський новик на сцені, чи старий буваль, але він робить враження старого сценічного діяча.

Не менше цінним артистом є п. Якушко-Бобровченко, з широ ою сценічною скалею. Він однаково д бре чується і в ролі фільософічно настроєного Яна Твардовського (польського „Фавста"), і в ролі Мешулах, з питомим собі розмахом творить помітну кращою говодимого Антона Антоновича і звязаного путами життя, розтуженого за матеріяльним, незрівноваженого провінціонального артиста Незнамова. Своєю поставою, тембром голосу, як слід при оровленими рухами п. Якушко є цінною силою в театрі Н. Бойко.

А це — так сказати — дві головні сили цього театру. Одначе й обсада инших мужеських роль, в яких виступають пп. Абрамчук, Куліш, Дранчук, Михайлів, Ларін і ин. — повні вдоволяюча, взагалі мужеська частина театру є навіть добірна. И го слабістю — якщо можна так висловитися — є жіночий рід. Без сумніву, що й Комаровська заслугує не лише на увагу, але й на подив. На її долю випадають всі важніші жіночі ролі, які не все підходять під її характер хоч вона вміло виявляється зі своїх роль. Коли б до головних жіночих роль театр Н. Бойко розпоряджав хоч двома артистками, то це значно піднеслоб рівень театру і відтяжилоб перетяжену п. Комаровську. Инші артистки, як Істоміна, Кропивська, Абрамчукова і ин. н магаються поправно виконати свої ролі.

Театр Н. Бойко є помітного мистецького рівня. Є це справді культурна установа, яка заслугує на підтримку і прихильність громадянства, є це чисте джерело краси. Те, що вдалось в короткому часі довершити п. Комаровському, вказує на його небуденний режісерсько-організаторський хист.

Ще одна замітка: театри Н. Бойко і Міткевичевої мають предовгі і безмістовні назви. Чому не дати їм короткої, ядерної і змістової назви, але конечно охрещувати фірмою людей, які в театрі не грають майже ніякої ролі. Так така фірма до нікого не промовляє і нічого не говорить. Концесія, видана на прізвище цеї чи иншої безбарвної особи, що не дає права до фірми, тоді — як зовсім инші люде кермують театром і віддають свої сили для нього. Колиж їх не можна видвигнути на перше місце, то нехай же коротка, загальна назва затре особи, яких прізвище є без змісту.

**Ф.**



## НОВИНКИ.

**— Конфіскати.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано цілу статтю п. з. „За нашу душу". Це 28-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

**— Шевченківське свято молоді III. держ. учит. семинарії у Львові,** що відбулося вечером в 12. березня н. р. в великій салі Народного Дому зробило дуже приємне враження. Мішаний хор під умілим проводом проф. І. Левицького відспівав Січинського „Лічу в неволі" (слова Шевченка) і Вербицького „Заповіт". Жіночий хор відспівав три народні пісні. Хори були виведені дуже старанно. Скрипкове тріо і скрипкове унісоно з фортепяном, як видно було, загально подобалося. Добре враження зробили декламації чотирьох малиньких учениць 4. кляси школи вправ, гарно віддекламувала Шевченкову „Тополю" панна Рубчаківна, а поза програмово виголосила з розмахом і життєвим невідома нам учениця-декляматорка поезію Самійленка на смерть Шевченка. Ціле свято мало милий та симпатичний характер, а саля була переповнена. Слід ще згадати про молоденьку пянистку панну Рожанковську, яка вивязалася дуже гарно з Чайковського „Баркароли", а поза тим слід зазначити, що на святі молодих учнів і учениць при деклямаціях легких до памятевого опанування поем Шевченка не потрібно суфлера, а що найменше слід цього вистерігатися, бо и з те має декляматорка книжку в руках, щоби в небезпеці до неї заглянути.

**— Так не слід бути дальше!** Пишуть нам під цим заголовком з міста: На личаківській дільниці істнує вже другий рік філія тов. „Сокіл-Батько" — „Сокіл IV". Могли би ми бути вдоволені, що вже й ми маємо в кожній дільниці свою національну твердиню. Та, на жаль, згаданий „Сокіл IV." не веде ніяких вправ і зовсім не старається про згуртування дільничевої молоді. Минулого літа показалася при „Соколі IV." секція копаного мяча, але й ця скоро вимерла. За те „Сокіл" може похвалитись хіба кількома платними вечерницями. Замісць руханки — в днім „Соколі" щоденно урядує клюб картярів, не кажучи про любаш при кожній нагоді. Колиж хочете прочитати пр. „Слово Польске" або „Кур'єр Львовскі" — то йдіть до „Сокола IV." Там вони в є, хоч часто бракне українських часописів! Про неправильности з колядою на „Рідну Школу" згадуємо тільки мимоходом. А вже мабуть квінтесенцією всього були вечерниці „Сокола IV." в суботу 6. н. м. Тому, що не було п'д рукою вражкова, звернено з ним до одного гостя і він згодився, але... „ja będę argantował po swymu — bo ja po rusku nie umię!" І може перший раз у Львові ми чули польську команду на вечерницях українського „Сокола". До того грала оркестра, зложена з самих Поляків і то під батутою п. Стебницького, котрий ще кілька років був „Русином" — але перейшов на римкат., хоч за ці самі гроші можна було мати значно кращу жидівську або й місцеву українську, зложену з членів чат. „Просвіти IV." — **Учасники.**

**— Чому розбивають православний собор у Варшаві?** Варшавський „Кур'єр Поранни" відслонює нам таємницю, за якою криється справжня причина розбору православного собору у Варшаві. Ця таємниця лежить у Польській Дирекції взаїмних обезпечень, інституції, покликаній на основі закону до примусового обезпечування будинків від огню, за якою криється „звйонзек спулдзельни будовляних", що веде цю розбірку. Хоч собор збудований з надто тревалого матеріялу і вже не підходить до будинків, підлягаючих обезпеченню, Польська Дирекція взаїмних обезпечень захотила „звйонзек спулдзельни будовляних" піднятися розбірки собору, бо він винен був їй 45.000 зол., які вона надіялася стягнути собі з продажі граниту й мармору з розібраного храму. „Вислід — пише згадана газета — відомий; заходить тільки питання, чи допустима й відповідна є така господарка фондами обезпечень у Польській Дирекції взаїмних обезпечень, яка, піддержуючи нездарні інституції і підіймаючись фантастичних імпрез, приносить страти, а інституцію виставляє на заслужений сміх".

**— З кримінальної хроніки.** Иосиф Бабер, власник реальности при ул. Светокшиський ч. 53, найшов у своїм городі пакет, в якому було тіло дитини-дівчини, завинене в газети і шмати. Пакет цей кинено через високий паркан з сусідньої реальности. Дитина, розуміється, не жива. Хто її підкинув, не знати. — Про подібний факт повідомила поліцію дозорчиня Францішка Мигасюк, що живе при ул. Рапапорта ч. 7. Вона знайшла дитину-хлопчика, що має яких 6 тижнів, у сходовій клітці тієї реальности.

**— З туги за жінкою.** Такий мотив подав швець Ян Белец у Львові, що хотів позбавити себе життя, напаливши в печі й заткавши її, а потім кладучись до ліжка. Щойно сусіди, побачивши на коридорі дим, виважили двері й уратували кандидата на другий світ від смерти. Тепер мусить далі тужити на цім світі за жінкою, яка з ним розвелася судово і не має охоти до нього вертати.

## Курси для інструкторок на села.

Вістка, що в березні устроюється заходом Союза Українок, „Просвіти" й инших товариств у Львові курс для інструкторок, наповнила радістю усіх тих, що займаються організацією жіноцтва по селах та містах. Це-ж щойно вони, ці вишколені та ще й ідейні, свідомі своєї великої задачі робітниці, нададуть усій нашій організаторсько-просвітній теоретичній акції дійсний, практичний зміст. При науці на курсі треба конечно взяти під увагу також методу кількадесятної науки кухарства, домашнього господарства, гігієни, тощо, щоб на бажання сільських жіночих кружків можна уладжувати також курси на місці по селах. Коротенькі, некоштовні для учасниць курси мали б за мету хоч побіжне ознакомлення жіноцтва з даним предметом, внесення життя та змісту жіночим кружкам, охоту до дальшої науки будьто через участь в курсах, що їх обовязково треба заводити по всіх містах, будьто через читання відповідних часописів та книжочок.

Тож дійсно великі надії покладає поменшим на вислід цих інструкторських курсів!

Та от настає зі Львова несподівана вістка: Охотниць зголошується мало. Чи дійсно? Це не зрозуміле! Майже в кожній хаті жіноча молодь з покінченими студіями нудьгує, нарікає, шукає якого-н'будь виходу, а між тим тоді, коли є нагода добути собі хліб і зробити громадянству прислугу — вона не зголошується...

Скажуть нам: тяжкі часи. Так, це правда. Алеж такий курс тріває всього кілька місяців, а у Львові певно подумано про це, щоб помогти курсисткам уладити собі побут як найдешевше.

Уявім собі, якби то такі курси оголосила яка польська інституція та показала нашим, жадним „посад" кандидаткам горожанських подібних праці десь там далеко на Мазурах. Кілько би то наших матуристок з останнього стягалося на ці курси — як рвалисьб до цього наші дівчата, щоб за мізерний гріш працювати над піднесенням — мазурського люду! А однакож ми мусимо нашу жіночу молодь переконати, що як вона не хоче зайти знова до ролі стародавних панночок „на відданні", що з тугою зітхають до якогонебудь жениха, — то вона мусить іти працювати серед і для свого народу, бо иншого виходу у них нема і не буде. Вона мусить зачинати від цеї праці, хоч би нелегкої, хоч би наразі не надто популярної, бо тільки освідомленням, зорганізованням, піднесенням нашого сільського населення, добудемо йому й собі кращі матеріяльні умови життя.

А на результати цеї роботи навіть не прийдеться довго ждати. Село, а перед усім селянка будиться. Вона бажає науки, бажає розумного, практичного проводу, вона й заплатить за цей провід, за цю працю, яку для її піднесення подасть інтелігентне жіноцтво. Тут не забуваймо й того, що як ми при своїй звичайній інертности, лінивости й непідприємчивости не візьмемося до праці над селом і містом енергійно і скоро, то можемо діждатися, що зробить це за нас хтось инший, зовсім непокликаний до такої опіки над українським народом і зробить це без сумніву не для нашої користи й добра. А на це вже закроюється...

Власний самозахований інстинкт повинен спонукати нашу жіночу молодь не киснути в зневоченні за посадою, але чим скорше зголошуватися до цеї пильної і потрібної роботи.

**Ол. Кисілевська.**

## ✝ Посмертна згадка.

**О. Емілян Соневицький,** парох Скопівки, декан. То м..., упокоївся дня 4. березня 1926. в Скопівці в 71. році життя а 46. священства. Покійний перебув тая...гофську голгофту, де набавився недуги і та принесла його смерть. Похорони відбулися 6. березня 1926. Н. И. П. 1409

## ОПОВІСТКИ.

**Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.**

Самбір. Саля „Сокола".

18.III. „Мазепа".

19.III. „Дибук".

20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Саля „Народного Дому".

16.III. „Без вини винуваті".

17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".

1337 12—?

## Дрібні оголошення.



## ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



**Ширіть наш часопис!**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

декретом на перше засідання. Внесення Дювару, не зважаючи на протести опозиції, принято. Таким чином дня 27. березня появиться королівський декрет, що розвяже парлямент і сенат. На основі конституції тим самим декретом будуть ровписані нові вибори, що мусять відбутися найпізніше до 27. травня ц. р. Одначе уряд не є обовязаний уступити в дні розвязання законодатних палат і мабуть удержиться аж до нових виборів.

У тім короткім міжчасі, який ще ділить парлямент від дня його розвязання, уряд пробуватиме перепачкувати ще кілька важних законопроектів. Так міністр фінансів Братіяну вніс таки зараз після приняття внесення на розвязання парляменту законопроект про піднесення стемплевих належитостей, мотивуючи це тим, що це принесе державі 400 міліонів леів, що вже передбачено в буджеті. Проти цього законопроекту запротестували опозиційні посли.

# Децентралізація?

**Самостійний комісаріят торговлі на Україні?**

Російська емігрантська преса інформує на основі невідомого джерела, що уряд СРСР. рішив погодитися на утворення окремого самостійного комісаріяту торговлі для Української Радянської Республики. На полі внутрішньої торговлі український комісаріят мав би повну самостійність. Натомісць на полі закордонної торговлі підлягав би він московському Всесоюзному Комісаріятові. На днях мають опублікувати окремий декрет про утворення того комісаріяту.

Донедавна, як відомо, комісаріят народньої торговлі не був одноцілим. Закордонну торговлю вів окремий загально-союзний (злитий) комісаріят, а внутрішню торговлю провадив обєднаний (директивний) комісаріят. Перший мав на Україні тільки свого уповноваженого, а другий був заступлений окремим (директивним) українським комісаріятом. Коли обидва комісаріяти злучено у Москві в один, то в союзних республиках вийшли зрозумілі комплікації. Треба було уряди уповноважених закордонної торговлі лучити з комісаріятами внутрішньої торговлі, а, як відомо, обі ці установи у правному відношенні, а також у відношенні своєї компетенції сильно ріжнилися.

Новотвір, про який пише емігрантська преса, справу ще більше ускладнює. По її інформаціям творится самостійний (у більшовицькій термінольогії він зветься ще автономним) комісаріят торговлі. Та він відразу має мати два обличча; з одного боку він обєднаний (директивний), коли йде про закордонну торговлю, а з другого боку він самостійний (автономний), коли йде про внутрішню торговлю. Як цей подвійний характер одного і того самого комісаріяту погодити зі собою, як цю сфінксовату побіду означити — невідомо. У всякому випадку, якщо такий комбінований твір на Україні повстане, то це буде цілком новий тип, до тепер навіть більшовицькому законодавству невідомої установи. У розмежуванню компетенції між всесоюзними органами і союзними (т. зв. самостійними) республиканськими органами влади, це буде новий вже четвертий і до того переходовий тип виконавчої влади. Иншими словами, це новий експеримент на полі нормування правних взаємин між Союзом і поодинокими союзними республиками.



# Наглий суд у Перемишлі.

В Перемишлі відбувалась розправа против трьох бандитів Шулима Банка, Адама Томашевського і Фр. Яковського. Їх арештували за грабіжковий напад на дім дир. Юзяка в Селеві й крадіж двох валіз з більоном, яких 6,000 зол. призначених для учительських платень. В суботу дня 13. березня присудили всіх на кару смерти. Трибунал ухвалив засуджених предложити ласці президента Польщі. През. Войцеховський помилував усіх трьох. Засуджених повідомили про помилування, коли вже готовилися на смерть. Засуджені вислухали зі зворушенням „добру новину" і подякували оборонцям і трибуналові. Кару вязниці визначать пізнійше.

# Резолюції Селянського Союза.

Після дводенних нарад закінчилася 14.III. у Варшаві конференція Українських соціял. „Селянський Союз". М. и. ухвалили: Конференція заявляється за ведення політики в інтересі зах.-українських земель, опертої на ідеї зєдинення і незалежности, за збільшенням активности на парл. терені, розвязанням сойму і переведенням виборів на основі дотеперішньої виб. ординації. Апробуючи дотеперішню політику своїх представників в українським соймі. клюбі ухвалили зайняти супроти инших українських угрупувань становище річевої критики. Крім цього резолюції постановляють поборювати галицьких москвофілів і т. зв. „угодовців". До польських сторонництв, котрі, згідно з резолюцією, слід поборювати належить ПНС., головно на Поліссі, група Бриля й „Пяста" на терені Сх. Галичини. За співжиттям з політ. угрупуваннями заявляються резолюції лише з ґрупами з лівиці. Щодо кола уряду резолюції стверджують, що теперішній уряд своїм. політ. курсом не ріжниться нічим від попередніх. Вкінці резолюції заявляються за утворенням парл. селянсько-робітничого бльоку і за співпрацею з ним під услівям, що без застережень признає слушність нац. і соц. домагань Українців.

# ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

**Безуспішні жен. наради.**

Канцлер Люгер повідомив коаліційних делегатів, що не може акцептувати предложеної йому нової примирюючої розвязки труднощів, які повстали на конференції рейнських контрагентів. В Женеві дуже песимістичний настрій, тому, що Німеччина не згодилася на признання Польщі навіть тимчасового місця для Польщі. Бріян заявив журналістам, що союзники представили Німеччині предложення посунене до останніх границь примирення, але Німеччина дала відмовну відповідь. Що дальше буде годі знати, — говорив Бріян. — Евентуальні нові предложення мусіли би вийти від Німеччини, бо вона витворила такий критичний фактичний стан. Лютер заявив, що Німеччина нічо не може сказати, поки не є членом Ради С. Народів. Німеччина предложила покликати комісію для розгляду справи поширення Ради, дальше поза цю пропозицію не може посунутися. Нічо не має проти цього, щоби справу розглянути, але не може вязатися згори. У меншому гуртку журналістів заявив Бріян: Ми пішли до останніх границь уступок. Німеччина все відкинула. Не позволила Союзозі Народів користуватися його власними статутами для створення нових місць у Раді. Зажадала: для себе постійного місця, кольоніяльних мандатів і т. д. В части принято це, в части відкинуто. Заявили Німеччині, що має вступити без дальших внесень і застережень.

Барон Іші предложив, щоби Німеччина сама вступила до Ради, та щоби в черані Рада означила справу свого складу.

Думають теж, що Еспанія й Бразилія відкличуть покищо свої домагання, потім Німеччина ввійде до Ради, утворять спеціяльну комісію для справ складу Ради. Є теж проект, щоби котрась із держав зреклась непостійного місця в користь Польщі. Чемберлен заявив, що льокарнський пакт не істнує. Европа поділена на два ворожі табори. Пропала надія мирно полагодити справу. Англ. і франц. делегати згідні щодо того, що за неприступлення Німеччини до Ради винувата сама Німеччина. Кореспонденти запримітили сльози в очах Ч-а, коли говорив це.

**Відложення засідання С. Н.**

Проект, щоби Швеція зреклася кандидатури в користь Польщі, як повідомляють віденські газети, можна вважати неактуальним. Виринули зате инші проекти. Неофіціяльне засідання Ради, що мало відбутися у сір Еріка Дрюмонда, не відбулося. Поодинокі делегати переговорювали з нім. делегатами. Засідання Ради відложено на вівторок.

Вандервельд заявив, що у вівторок Рада передискутує прилюдно справу приняття Німеччини до Ради, щоби кожна держава могла умотивувати своє становище.

**Відложення фр. парляменту.**

Тому, що Бріян мусить остатися в Женеві до вівтірка, скликання фр. парляменту відложено до 18. березня. На засіданні кабінетної ради 17. III, опрацюють текст урядової заяви.

**ВІДГУКИ ДНЯ.**

# Безпідставні закиди.

Ніхто, здається, не повірить у сплетню, що наша суспільність байдуже ставиться до книжки чи до преси. Ще до книжки, то можливо, що є в цім трохи правди — хоч підчас „місяця книжки" пішло найменше сто томів ріжних творів. Але щодо преси, то в сплетнях на цю тему нема ні крихти правди.

Українська преса розвивається прекрасно, а ще краще заявляється, коли перейде непрочитана до складу масла, повидла чи инших делікатесів.

Жагуча потреба читання в нашої суспільности покликала до життя не тільки тримісячники і тижневики, але навіть пятитижневики, а всіх їх ледве зрахуєш на пальцях одної руки. А вже просто нечуваний є факт, що на девять міліонів населення зуміла вдержатися одна щоденна газета. Иду в заклад, що нема в світі другого такого випадку. Подумати тільки, що є в нас люде, які потребують щодня (крім неділь і гр.-кат. свят) часопису, хоч би і на чотири сторінки, подумати кажу, а серце росте як по „шкільним плебісциті". Нехай, що багато з них позичає часопис від сусіда, нехай, що цілі „стани" і „фахи" лучаться на одну передплату, — факт остане фактом.

Та чи тільки українська преса може хвалитися прихильністю читаючої публики!?... Наші журнали не сміють також нарікати. Адже Літ. Наук. Вістник досі ще виходить і є надія, що ще довго буде борикатися зі смертю. А гумор.-сатиричний „Зиз"!... Чи може він щонебудь злого сказати під адресою жадних сміху і славних з гумору Українців?! Три сотки постійних передплатників — цеж армія! А коли бодай третина з них платить менше або більше правильно, то редакція мало-що й докладає до видавництва. Врешті, як хтось хоче видавати щось, чи писати про щось, мусить бути приготований на грошеву втрату. Слава і гроші — за багато два грибі в борщ.

Мені просто смішно з тих редакторів, які хвилюються, коли передплатники не платять. Нині часи тяжкі і не можна вимагати від людей грошей, які їм ледве на чарку горівки вистануть. А коли взяти під увагу доказану правду, що „час то гроші", тоді кожний передплатник вже тим самим платить за часопис, коли тратить час на його читання.

Недавно одна з редакцій дістала кілька листів, які можуть потвердити мої думки.

Якийсь меценат пише: „Ваш журнал я діставав цілі два роки і був певний, що це оказові числа. Колиж ви жадаєте вирівнання передплати, то прошу більше не висилати мені вашого журналу"...

А член міського клюбу обурюється:

„Дивно мені, що ви маєте до мене якісь претенсії. Яж маю ваш журнал у нашім касині, а приймав його осібно тільки тому, щоби ваше видавництво поширювалося"...

Якжеж можна нарікати на нашу читаючу публику, або зневірюватися в потребі видавання часописів?!...

*Галактіон Чіпка.*



# Біржа.

**Гроші.**

Америк. дол. 7·95 — 7·97 канад. дол. 7·75 — 7·80, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·50, леї 0·3·00 — 0·3·12, франки фр. 0·25·00 — 0·25·50, фр. швайц. 1·45 — 1·50, англ. фунти 36·25 — 36·6.

**Золото.** 20 кор. 30·50 — 31·00, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 35·50—35·60; 10 руб. 38·50—39·00.

**Срібло.** Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 ав. кор. 3·30—3·36, фльорени 1·65—1·70, рубл. 2·66 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

**Збіжа.**

Пшениця красна з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —— до —,—, овес гал. 22.50—23.00.

# З театру.

**Український наддніпрянський театр під дир. Н. Бойко.**

*(З приводу його виступів у Львові).*

На початку цього місяця зявився був у Львові український наддніпрянський театр під дир. Н. Бойко. Його поява у Львові була така несподівана, така непідготована, непопереджена хочби дрібною заміткою з провинції в пресі (не рахуючи офіційних оповісток), а до того й час, вибраний управою театру на короткий побут у нашому місті був такий мало підхожий, що — зовсім природно — цей театр мусів винести прикре враження з гостювання у Львові, а одночасно й львівська публика позбавила себе приємности побачити один з кращих мандрівних театрів.

В днях 6., 7. й 9. ц. м. театр дав у Львові чотири вистави, дві пополудневі (для молоді): „Пан Твардовський" і „Ревізор з Петербургу" та вечірні вистави, — так сказатиб — премієри: „Дибук" (Анського) і „Без вини винуваті" (Островського).

За вим булоб подавати зміст і літературну оцінку виставлених пєс. Годиться хіба зазначити, що управа театру, робила зусилля в напрямі ріжноманітности. Поруч двох ріжного характеру й ріжної вартости леґенд („Пан Твардовський" і „Дибук") йшла клясична комедія (Ревізор") і мельодрама („Без вини винуваті"). Найслабшою і найменше вартісною є пєса „Пан Твардовський", — себто польський „Фавст". Ця пєса наскрізь поверхова мало драматична, місцями наївна, з безліччю відслон, не робить бажаного враження, не зважаючи на зусилля режісера й артистів. Три инші пєси мають в інтерпретації п. Комаровського всі дані, щоби на протязі довшого часу не зійти з репертуару. Новістю української сцени є „Дибук", драматична легенда з хасидського світа, обснована павутинням містицизму, наївна специфічною сентиментальністю автора до жидівського „Гетта".

Треба признати, що праця театру під дир. Н. Бойко є поважна, заслугує не тільки на увагу, але й на признання. В межах матеріяльної спроможности свідно в постановці велику дбайливість, використовування всіх засобів а режісерія стоїть на висоті свого завдання. Особливо велику увагу звертає режісерія на подробиці, так часто занедбувані нашим львівським театром.

Театр Н. Бойко є кість від кости і кров від крови відомого театру під управою Міткевичевої. Він зродився там. Коли порівнювати оба театри, то годиться признати, що їх мистецький рівень є однаковий. Театр Н. Бойко має кращу обсаду в мужеських ролях, а театр Міткевичевої в жіночих.

На чолі артистичної дружини театру Н. Бойко вибивається п. М. Комаровський, інтелигентний режісер, знавець театрального мистецтва і чоловий актор в характеристичних ролях. Всі його ролі (чорт в „Пану Твардовськім", реб Езріель в „Дибуку", Хлестаков в „Ревізорі"

можна би там повернути українську мову навчання.

Ще яка половина громад не одержала й досі взагалі ніякого рішення кураторії і тепер треба нашим людям справи пильнувати, бо на основі § 12 згаданого вище виконавчого розпорядку від рішення куратора присуджує інтересованим батькам відклик до міністра освіти в речинці 14 днів від вивішення оповістки в льокалі громадської канцелярії і туди заглядати та питати війта, чи не прийшло рішення кураторії і коли його прибито в льокалі громадського уряду. На випадок некорисного рішення, що буде правилом, треба внести рекурс без стемпля у польській мові до міністра віроісповідань і освіти через повітового шкільного інспектора (можна вислати порученим листом від адресою повіт. шк. ради). Взорець такого рекурсу був свого часу оголошений в українських часописах, а тепер належало би його ще раз передрукувати. Зрештою інтересовані знайдуть все поміч у когось з наших інтелігентів в повітовому місті — найчастіше в українського адвоката і там у цій справі належить звертатися.

Звертаю увагу на те, що коли внесено рекурс до міністра освіти проти рішення куратора, то у цьому випадку рішення куратора є неправосильне аж до хвилі вирішення міністром і мова навчання у даній школі остає давніша, себто у нас в Галичині в українських українська, бо такою була на основі дотеперішніх шкільних законів. На ділі є тепер так, що інспектор, одержавши рішення куратора в справі мови навчання, заряджує негайно, не вижидаючи на правосильність рішення, мову навчання таку, яку рішив куратор. Не рідкі є випадки, що інспектор на свою руку без рішення куратора вводить в українській народній школі двоязичний виклад. Таке зарядження є очевидно протизаконне і негайно треба вносити жалобу прямо до кураторії, а також і до міністерства освіти, жадаючи полишення дотеперішньої мови навчання аж до часу остаточного її вирішення шляхом інстанцій.

У вимкових випадках, коли би заходило нарушення закона, буде можна оспорювати рішення міністра освіти перед адміністраційним трибуналом. Цю справу по закону мусить перевести адвокати й вона книлева ще не на часі.

Не треба забувати і про те, що про всі перевини щодо мови навчання і про остаточний практичний вислід шкільного плєбісциту належить повідомити редакцію одного з органів нашої незалежної преси для ужитку комітету оборони української школи, що опісля відповідно використається в пресі чи в окремих публікаціях і на парляментарній арені.

Все і всюди, а тим більше відносно школи в даному випадку, треба пам'ятати, що закони писано для тих, що їх уміють сторожити!

Д-р Степан Баран.



# Країна песимізму.

**М. Горкий про Росію і Леніна.**

В англійському щоденнику „Обсервер" помістив римський його кореспондент обширне інтерв'ю з російським письменником М. Горким. Порушена в інтерв'ю матерія освітлена Горким з такого оригінального становища, що ми не вагаємося передрукувати його в цілости. Тепер для нікого не секрет — казав Горкий — що я стою в опозиції до теперішніх володарів моєї батьківщини. Направду всім відомо, що я відійшов від них.

Від тої пори, як я користуюся гостинністю чужої країни, стою далеко від усякої політики та слідкую за долею моєї батьківщини тільки здалека. Те, що я Вам скажу, не відноситься до політики, але думаю, що воно зможе вияснити деякі справи із тієї ділянки. Коли більшовизм зародився у Росії або, коли для фашизму стала сприятливою Італія, то сталося це тому, що тут найшли вони глибоке психольогічне коріння (підложе). Того коріння не завважує европейське око, таксамо як не завважили їх многі, що тепер пророкують у тінях дерев, які не виросли з того коріння. Ті „русскі", що оцінюють Леніна тільки з точки погляду більшовизму, не розуміють причини його появи на національній сцені. Правдивого значіння Леніна треба дошукуватися в найрізнороднійших ділянках і якщо ми його найдемо, то прийдеться розглядати з цілковито иншої, ніж звичайна, точки погляду всю велику східню революцію.

Росія — це країна песимізму. Життя там ніколи не було легке. Майбутнє все здавалось безнадійним, а сучасне все було невідрадне. Горе, страдання, біда, всякі можливі й неможливі понижування, пиянство, пяні бесіди і тюрма. Хто не був бодай раз арештований і висланий у Сибір, то й не був „настоящим русским". Відчуженість, пустинні шляхи з мужицькими оселями, на сотні верст одна від другої віддаленими, понура фільософія, поміщики і селяне, і всюди страждання".

Література є все правдивим зеркалом народньої душі. На палітрі Достоєвського, Тургенєва, Гончарова, Толстого і Андрієва находимо найпонуріші фарби. Їх твори повні сльоз і жалоб. Вони пишуть про смерть, про життєве болото, про самогубства і про зло. Всі вони пессимісти. А якщо хто з російських письменників і пише комедію, то вона неминуче переходить у трагедію. Усіх нагадує гірку, іронічну химеру. Ніхто ще не сміявся в Росії здоровим, щасливим сміхом. Росія не видала поета ні фільософа, що представляв би людям життя з душевною ясністю. Не було письменника, який важився би говорити в щасливих тонах, закликати до віри, та бути оптимістом. А проте, якби така людина появилася, то всі пішли би за нею. Вона й прийшла. Це був Ленін. Появилася людина, що мала відвагу сміху. В дійсности він не сміявся, але він проголосив надію, в царстві прокляття він заговорив про життя.

Він мав оптимістичну фільософію. Я назву її воюючим оптимізмом. Він був одинокою в Росії людиною, що мала сміливість, рішучість, владолюбність. Він приніс зі собою надії та та обіцянки і поширив усюди оптимізм.

Але сам він ніколи не сміявся, я знав його і був до нього близький. Та я ніколи не бачив, щоби людина страдала так як він. Мені ніколи і в голову не заходило, що людина взагалі може так страдати.

Одначе ми стали ворогами. Ми завсіди розходилися в поглядах. Тепер, коли він помер, я можу сказати, що ніколи ні давніше, ні пізніше я не любив і не поважав людини так глибоко. Та з ніким я не боровся так, як з ним. Ленін, як політичний діяч, передав керму управи в руки цілого народу. Цього я не бажав. Я не вірив — і не змінив тої думки — що російський селянин, та несвідома (невежественная), звіряча, темна суспена товпа зможе управляти. Ленін вирвав керму управи з рук інтелігенції і освіченої промислової кляси та передав її тим, що не приймали найменшої участи в творенні нової Росії, і що були, і на жаль, ще й тепер є несвідомими (невежественными).

Це була та велика точка, на якій наші шляхи розійшлися і ніколи більше не зійдуться. Та якою злою не булаб та політика і її можливі наслідки, то незаперечним стане одно, що Ленін розбудив Росію з мертвого сну. В тому „войовничому оптимізмі" саме й заключається правдиве значіння Леніна. Це було одиноке, що могло спасти мою батьківщину.

Але цей „войовничий оптимізм" є для Росії чимсь більшим, ніж для Европи. Більшовизм, як політична формула має в Росії сильне психольогічне коріння, а без коріння не може бути квітів. Я не Італієць і не можу відчути, де і в чому заключається психольогічне коріння фашизму. Та я знаю, що Муссоліні, який мені дуже нагадує Леніна своїм оптимізмом і самопевністю, не міг би перейти з римського форуму в Англію або Францію та викликувати там своїх давних предків.

А тому всі, хто бажав би копіювати більшовизм, фашизм чи инші подібні ідеї, повинні перш за все відгадати їх реальне і правдиве значіння, заки візьмуться наслідувати їх приклади.

# Перед новими виборами в Румунії.

**Парлямент буде розвязаний 27. ц. м.**

На засіданні румунського парляменту з 11. ц. м. поставив посол Дювару внесення на розвязання палати з днем 27. березня, мотивуючи це тим, що перед 4 роками скликано парлямент королівським

ІВ. НІМЧУК.

# Артим Хомик.

**В 5-ліття смерти.**

Здається, так недавно, наче вчора поважний гурт українських емігрантів поступав за вкритою безліччю вінків і квітів домовиною, що її несено з Вільгельмінен-шпиталю на великий цвинтар робітничої дільниці Отакрінг у Відні. А тимчасом уже пять повних років минуло від тої хвилі (15. III. 1921), як пок. Артим Хомик спочив на віки у привітній віденській землі. За той час вже й неодин учасник тих величавих похоронів забув про цього оригінального публіциста й письменника, як забутою лишилася і його могила серед української віденської громади.

Артим Хомик — Галичанин, але не тут здобув він собі славу й популярність. У Галичині знали його як непосидючого, непокірливого й „неврівноваженого" педагога, що з ним і шкільна влада й українські громадянські чинники мали тільки клопоти. Правда, блиснув був на хвилю своїми новелістичними нарисами п. з. „Всесильний долар" у „Літ.-Наук. Віснику", але й у цих талановитих, перших спробах його пера підозрівав дехто — аручний плагіят. Зрештою був гонений за свою дивну, непокірливу вдачу, за свою впертість і праводомовність і скитався як вічний нуждар-самітник по приватних українських гімназіях, поки на передодні великої війни доля не загнала його на Вел. Україну.

Щойно там „знайшов він себе", щойно тамошнє оточення, а передовсім українська революція і звязані з нею події дали Хомикові імпульс до ширшої публіцистичної праці. Там, у Київі, кинувся він у вир кипучого життя столиці, там забрався він з жаром до роботи, яка поглинула його цілого. І там уперше в житті заробляв на гарне удержання, хоч привичний до мізерного життя вів його по давньому — як справжній інтелігентний пролетар.

У Київі виявив Хомик і найбільшу продуктивність. Писав кожного дня до щоденника „Відродження" оригінальні передові статті, багаті поглядами й направду европейським підходом до кожної справи. Крім цього писав політичні брошури (прим. про потребу українських установчих зборів у видавництві „Чернигора"), приготовляв шкільні підручники й займався красним письменством, розчитуючись головним чином у творах світової літератури. Поза тим брав участь і в політичному житті, будучи одним з основателів „Союзу Української державности". В цих вільних умовинах життя, не звязаний ніякими і нічим, почувався Хомик, не дивлячись на інтензивну працю, найщасливішим у своєму злиденному житті.

Опинившись у Відні в ролі емігранта, живе цей журналіст-фільософ знов у нужді. Спершу не піддається хоробі, що здавна загніздилася в його грудях, і працює багато в емігрантських журналах („Воля", „На переломі") та стає членом основателем і членом першого виділу „Союзу українських журналістів і письменників у Відні". Одначе небавком хороба таки бере своє і скошує його в 41 р. життя. А по нім лишилася нам у спадщині — крім численних його статтей, пару брошур і пару шкільних підручників — одна-одинока збірка літературних нарисів, що вийшла вже по його смерти („Всесильний долар і инші новели", Відень 1922).

Артим Хомик був оригінальною, освіченою, багатою в думки людиною. До того мав на кожну справу свій питомий, критичний погляд і гостре як бритва перо (зав. „хомиківський стиль"), що ним торощив усіх маловірів, хитрунців і инших заскорузлих Рутенців чи Малоросів. Був послідовним демократом і вірив фанатично в силу й відпорність українського демосу. На цю тему написав він уже на еміграції й більшу студію про психіку російського и українського селянина, яка, на жаль, не появилася в друку. Разом з покійними українськими журналістами Семирадовичем і Весоловським, що також похоронені у Відні, мав він ще одну гарну прикмету: був ідеалістом і вмів захопитися гарною, доброю справою — до безтями.

Його цикль „Всесильний долар" — це своєрідна спроба фільософії життя і суспільства. Хомик хотів зрозуміти ясно, що таке суспільство, а передовсім капіталізм, але — як багато инших — мав дві думки про нього: „Капіталізм — це боляк на організмі суспільности, який тріснє і згине". — „Але коли цей боляк тріснє, скільки рознесе сопуху! А матерія не гине". Або. Ціла організація психофізична босяка-пролетарія достроїлася до капіталістичної системи з її продуктами виділення: правом власности, проституцією, мілітаризмом і алькоголізмом. Ухудоблення — це вся фільософія протесту пролетаря, свідомого, мудрого і гордого, як Діоген, але безсилого проти механізму суспільства... Инші річи в цій книжці („На бовванці життя", „Raison d' etat") — слабші і думками і формою, хоч не бракує їм публіцистичного темпераменту і своєрідного, хомиківського сарказму.

Відійшов від нас Хомик в одному-одинокому убранні, яке міг назвати своєю власністю, бо й не привязував найменшої ваги до власности, гроша, слави. Відійшов, лишаючи нам усім до наслідування свою гарячу любов до правди, великий ідеалізм і непохитну віру в остаточну перемогу української національної ідеї.